

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนบ้านทัพยายปอน*

THE DEVELOPMENT OF LEARNING RESOURCES TO PROMOTE CURIOUS CHARACTERISTIC OF STUDENT IN BANTHAPYAIPON SCHOOL

ศิริสิทธิ์ วงษา Sirasit Wongsas

โรงเรียนบ้านทัพยายปอน Banthapyaipon school, Thailand

Corresponding Author Email: sirasitwongsa1986@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ปัญหา 2) เพื่อสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 3) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของร่างการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และ 4) เพื่อศึกษาผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนบ้านทัพยายปอน โดยใช้วิจัยปฏิบัติการ มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ปัญหาจากเอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ใช้แบบบันทึกเอกสาร แบบสัมภาษณ์ และทำการวิเคราะห์เนื้อหา ขั้นตอนที่ 2 สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 คน และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 17 คน ใช้แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการประชุม และทำการวิเคราะห์เนื้อหา ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบคุณภาพของร่างการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 1) ตรวจสอบความถูกต้องโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน 2) ตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน 3) สนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน 4) ทดลองใช้ร่างฯ กับโรงเรียน ตัวอย่าง ใช้แบบประเมิน แนวการสนทนากลุ่ม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่าสถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ขั้นตอนที่ 4 ศึกษาผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนบ้านทัพยายปอน ใช้แบบประเมิน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่าสถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) โรงเรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ระดับดีเยี่ยมต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนด 2) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย เป้าหมาย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ผลลัพธ์ ข้อมูลป้อนกลับ มีกระบวนการ คือ สำรวจแหล่งเรียนรู้ วิเคราะห์แหล่งเรียนรู้ วางแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ นิเทศ ติดตาม ประเมินและสรุปผลทบทวนการปฏิบัติงาน 3) ผลการตรวจสอบคุณภาพของร่างฯ มีความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด 4) ผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนบ้านทัพยายปอน มีแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ครูมีความเข้าใจ จัดกิจกรรมที่ใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของ

*Received: July 14, 2023, Revised: August 19, 2023, Accepted: August 19, 2023.

นักเรียน นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้อยู่ในระดับดีเยี่ยมร้อยละ 93.50 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนาแหล่งเรียนรู้, คุณลักษณะอันพึงประสงค์, นักเรียน, โรงเรียนบ้านทัพยายปอน

Abstract

The objectives of this research article were 1) to study problems, causes and solutions, 2) to create and develop learning resources, 3) to check the quality of the learning resources development draft, and 4) to study the results of the development of learning resources to promote curious characteristic of student in Banthapyaipon school. The action research method was used. There were 4 steps as follows: step 1 study problems, causes, and solutions from documents and interviews with 5 experts by document record form, interview form and content analysis, step 2 create and develop learning resources from the interview with 8 key informants and the seminar 17 key informants by interview form, meeting record form and analyze the content, step 3 check the quality of the learning resource development draft 1) validated with 5 experts, 2) check suitability possibility helpfulness with 30 sample, 3) group discussion with 9 experts 4) Try out on the draft with model school, use assessment, group discussion guidelines, quantitative data were analyzed with statistical values, percentage, mean, standard deviation, and qualitative data were analyzed by content analysis, step 4 study the results of the development of learning resources to promote curious characteristic of student in Banthapyaipon school, use assessment, group discussion guidelines, quantitative data were analyzed with statistical values, percentage, mean, standard deviation, and qualitative data were analyzed by content analysis. Results were shown as follows: 1) curious characteristic assessment results which is at an excellent level lower than the target, 2) development of learning resources consisting of goal, input, process, output, outcome, and feedback, the process includes of survey, SWOT analysis, plan, develop, instruct, supervise and assess, after action review, 3) result of quality of the learning resource development draft at excellent level, accuracy, suitability, possibility, and usefulness at the highest level, satisfaction was at the highest level, 4) results of the development of learning resources to promote curious characteristic of student in Banthapyaipon school, learning resources at the highest quality level, teachers understand and organize activities to use learning resources, the curious characteristic of students at excellent level, and satisfaction at the highest level.

Keywords: The Development of Learning Resources, Desirable Characteristics, Student, Banthapyaipon School.

บทนำ

ในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้เพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และสามารถปรับตัวและรับมือกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างเหมาะสม และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข สอดคล้องพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 7 กระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ เคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มาตรา 24 (3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็นทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2554)

สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา ระบุถึงมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ของคนไทยเพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่ง ยึดเป็นกรอบสำหรับสร้างคนไทย 4.0 กำหนดให้คุณลักษณะด้านผู้เรียนจะต้องเป็นผู้มีความเพียร ใฝ่เรียนรู้ และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อก้าวทันเทคโนโลยีและโลกในอนาคต และมีสมรรถนะที่เกิดจากความรู้ ความรอบรู้ด้านต่างๆ เช่นเดียวกับ (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ผู้เรียนด้านใฝ่เรียนรู้เป็นหนึ่งในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สถานศึกษาจะต้องจัดให้เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งคุณลักษณะของผู้ใฝ่เรียนรู้ คือ จะต้องเป็นผู้ที่แสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม บันทึกความรู้ วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอด เผยแพร่ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินการเตรียมความพร้อมที่จะเข้าสู่ยุคของการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาของประเทศที่จะพัฒนาประชากรในวัยเรียนทุกคนและทุกกลุ่มเป้าหมาย พัฒนาคุณภาพผู้เรียน สร้างเสริมศักยภาพในแต่ละช่วงวัยอย่างมีคุณภาพ มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยมีแนวทางการดำเนินการที่เกี่ยวข้องคือการส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและบริบทของพื้นที่ ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมการปฏิบัติจริง (active learning) และส่งเสริม สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการศึกษา (คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนให้เป็นผู้ใฝ่รู้นั้น จำเป็นต้องสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้โดยเฉพาะแหล่งเรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง พัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีคุณภาพและประชาชนสามารถเข้าถึงโดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ โดยส่งเสริมการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ในชุมชน ผ่านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีมาตรฐานและหลากหลาย อาทิ พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ของชุมชน ฯลฯ สอดคล้องกับความสนใจและวิถีชีวิตของผู้เข้ารับบริการแต่ละกลุ่มเป้าหมาย และสามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึงส่งเสริมการเรียนรู้และถ่ายทอดภูมิปัญญาของผู้สูงวัย

(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) พัฒนาครูให้มีศักยภาพในการออกแบบการเรียนรู้ สามารถจัดและอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ และวัดผลประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน และพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์ ให้มีความรู้ความเข้าใจ สามารถกำกับดูแล ช่วยเหลือแนะนำ การโค้ชครูรวมถึงการสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ปลอดภัยสำหรับผู้เรียน (คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา, 2565) มาตรฐานการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูมีการใช้สื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยสร้างโอกาสให้นักเรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อที่หลากหลาย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561) สถานศึกษามีบทบาทสำคัญที่จะสนับสนุนให้ผู้สอนและผู้เรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ โดยแหล่งเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องจัดให้เพียงพอและมีประสิทธิภาพ โดยที่สถานศึกษาทุกแห่งจำเป็นต้องดำเนินการให้มีแหล่งเรียนรู้ขึ้นทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา รวมถึงต้องจัดให้มีกระบวนการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างถูกต้องและเหมาะสม แหล่งเรียนรู้จึงมีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษา สถานศึกษาจึงต้องตระหนักให้ความสำคัญ และกำหนดวิธีบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในสถานศึกษา ทั้งภายในตัวอาคารเรียน และภายนอกตัวอาคาร บริเวณสถานศึกษา สถานที่ทุกแห่งในสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550)

โรงเรียนบ้านทัพยายปอน ในฐานะหน่วยงานทางการศึกษามีหน้าที่ในการพัฒนาผู้เรียนมาอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามเมื่อศึกษารายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) 3 ปีซ้อนหลัง ปีการศึกษา 2559-2561 (โรงเรียนบ้านทัพยายปอน, 2562) พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 68.89 แต่ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนด เนื่องจากโรงเรียนขาดการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทำให้แหล่งเรียนรู้อยู่ในสภาพที่ไม่เอื้อต่อการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน และครูขาดการจัดกิจกรรมที่ใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน จากความสำคัญและปัญหาผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนบ้านทัพยายปอน เพื่อหาแนวทางการจัดกิจกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ปัญหา
2. เพื่อสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนบ้านทัพยายปอน
3. เพื่อตรวจสอบคุณภาพของร่างการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน
4. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนบ้านทัพยายปอน

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านทัพยายปอนใช้การวิจัยปฏิบัติการ (action research) แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ปัญหา

1. ศึกษาเอกสาร คือ ศึกษารายงานการประเมินตนเองของโรงเรียนบ้านทัพยายปอนในช่วงปีการศึกษา 2559-2561 รายงานผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนปีการศึกษา 2559-2561 และรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (2555-2558) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

2 ประชุมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มีผู้ให้ข้อมูล คือ ครู โรงเรียนบ้านทัพยายปอน จำนวน 6 คน ด้วยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกข้อมูลการประชุม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

3. สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน ประกอบด้วยศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน นักวิชาการการศึกษา จำนวน 2 คน ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 1 คน รวมทั้งหมดจำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนบ้านทัพยายปอน

1. ศึกษาเอกสาร คือ แนวคิด ทฤษฎี การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ งานวิจัย บทความ เว็บไซต์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสังเคราะห์เนื้อหา

2. การศึกษาพหุกรณี คือ ศึกษาจากโรงเรียนต้นแบบที่มีการจัดการเรียนรู้ มีการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน และมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนเป็นไปตามค่าเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนด จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนบ้านยางงาม (ประชาพัฒนา) 2) โรงเรียนบ้านใหม่หนองแก 3) โรงเรียนบ้านหนองจิกรี และ 4) โรงเรียนบ้านหนองจิกยาว

2.1 ศึกษาเอกสารของโรงเรียนต้นแบบ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน ในช่วงปีการศึกษา 2559 – 2561 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

2.2 สัมภาษณ์เชิงลึก ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนต้นแบบที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีด้านแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนละ 2 คน รวมจำนวน 8 คน เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

2.3 สังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมของครู จากโรงเรียนต้นแบบ โรงเรียนละ 1 คน รวม จำนวน 4 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสังเกตพฤติกรรม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

3. การประชุมสัมมนาทางวิชาการ โดยการนำผลการศึกษาเอกสาร และผลการศึกษาพหุกรณี 4 โรงเรียน มาสังเคราะห์องค์ประกอบของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน ผู้เข้าร่วมสัมมนา คือ นักวิชาการ 1 คน ศึกษานิเทศก์ 1 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 5 คน ครู 10 คน รวมทั้งหมด จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกการประชุมสัมมนา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสังเคราะห์เนื้อหา

4. ยกร่างการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน และเอกสารประกอบร่างฯ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ร่างการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน และคู่มือการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบคุณภาพร่างการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน

1 การตรวจสอบความถูกต้องของร่างฯ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความถูกต้อง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

2. ตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และความเป็นประโยชน์ของร่างฯ โดยผู้อำนวยการสถานศึกษา และครู ในโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนละ 6 คน จำนวน 5 โรงเรียน รวมทั้งหมดจำนวน 30 คน เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ความเป็นประโยชน์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. การสนทนากลุ่ม เพื่อพิจารณารับรองร่างฯ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แนวการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

4. การทดลองใช้ร่างการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน กับโรงเรียนบ้านคลองแห้งวิทยา ประกอบด้วย 5 กิจกรรมย่อย ดังนี้ 1) ศึกษาพฤติกรรมการจัดกิจกรรมของครูที่ใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน 2) ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน 3) ศึกษาคุณภาพของแหล่งเรียนรู้ 4) ศึกษาความพึงพอใจต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน 5) ประชุมสะท้อนกลับ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินพฤติกรรม แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ แบบประเมินคุณลักษณะ แบบประเมินคุณภาพของแหล่งเรียนรู้ แบบประเมินความพึงพอใจต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสังเกต และการจดบันทึกนำมาสรุป

ขั้นตอนที่ 4 ศึกษาผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนบ้านทัพยายปอน โดยนำมาใช้จริงกับโรงเรียนบ้านทัพยายปอน ประกอบด้วย 5 กิจกรรม ดังนี้ 1) ศึกษาพฤติกรรมการจัดกิจกรรมของครูที่ใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน 2) ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน 3) ศึกษาคุณภาพของแหล่งเรียนรู้ 4) ศึกษาความพึงพอใจต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน 5) ประชุมสะท้อนกลับ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินพฤติกรรม แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ แบบประเมินคุณลักษณะ แบบประเมินคุณภาพของแหล่งเรียนรู้ แบบประเมินความพึงพอใจต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสังเกตและการจดบันทึกนำมาสรุป

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุและแนวทางแก้ปัญหาการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนบ้านทัพยายปอน

1.1 ผลการศึกษารายงานการประเมินตนเองของโรงเรียนบ้านทัพยายปอนในช่วงปีการศึกษา 2559-2561 รายงานผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนปีการศึกษา 2559-2561 และรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (2555-2558) ของโรงเรียนบ้านทัพยายปอน พบว่า นักเรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ อยู่ในระดับดีเยี่ยมต่ำกว่าร้อยละ 90 ตั้งแต่การศึกษา 2559-2561 แสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนบ้านทัพยายปอนยังไม่บรรลุเป้าหมายตามที่โรงเรียนกำหนด

1.2 ผลการประชุมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของครู โรงเรียนบ้านทัพยายปอน พบว่า โรงเรียนขาดการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทำให้แหล่งเรียนรู้อยู่ในสภาพที่ไม่เอื้อต่อการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน และครูขาดการจัดกิจกรรมที่ใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

1.3 ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อหาแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมของครูเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน พบว่าการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีการจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศ และแหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียน และในชุมชนให้เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ถือเป็นภาระงานที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาให้มีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมตามบริบทของโรงเรียน 2) การจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของครูจะต้องมีการจัดกิจกรรมที่ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียน และในชุมชนอย่างต่อเนื่อง จะทำให้นักเรียนเกิดนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งปัจจัยในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เป็นเรื่องที่จะต้องไปศึกษาในแต่ละบริบทของโรงเรียน ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของความร่วมมือโดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กที่ขาดงบประมาณในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจาก ผู้บริหาร ครู เครือข่าย ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และชุมชน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละโรงเรียน

2. ผลการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน มี 6 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 เป้าหมาย (goal) ประกอบด้วย 1) เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน 2) เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดกิจกรรมของครูที่ใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน 3) เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน

องค์ประกอบที่ 2 ปัจจัยนำเข้า (input) ประกอบด้วย 1) บทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน เครือข่ายความร่วมมือ 2) การบริหารจัดการ ได้แก่ หลักการมีส่วนร่วม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักสัปปุริสธรรม 7 ทุญฐีระบับ วงจรบริหารคุณภาพ (PDCA) 3) ทรัพยากร แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และในชุมชน และ 4) งบประมาณ

องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการ (process) ประกอบด้วย 1) สำรวจแหล่งเรียนรู้ (survey) 2) วิเคราะห์แหล่งเรียนรู้ (SWOT analysis) 3) วางแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (plan) 4) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ (develop) 5) ออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 6) นิเทศ ติดตาม ประเมินและสรุปผล (supervise) 7) ทบทวนการปฏิบัติงาน (AAR : After Action Review)

องค์ประกอบที่ 4 ผลผลิต (output) คือ คุณภาพของแหล่งเรียนรู้ และพฤติกรรมการจัดกิจกรรมของครูที่ใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน

องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์ (outcome) คือ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน

องค์ประกอบที่ 6 ข้อมูลป้อนกลับ (feedback) คือ การประชุมสะท้อนกลับเพื่อการพัฒนาปรับปรุงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน

3. ผลการตรวจสอบคุณภาพการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน ประกอบด้วย

3.1 ผลการตรวจสอบความถูกต้องของร่างการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ด้านรูปแบบและการจัดพิมพ์ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.80 ขึ้นไป ทุกรายการ ด้านส่วนนำของคู่มือมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกรายการ ด้านเนื้อหาของคู่มือ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกรายการ ด้านส่วนท้ายของคู่มือ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกรายการ และด้านการใช้ประโยชน์ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกรายการ

3.2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ความเป็นประโยชน์ของร่างการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน พบว่า ด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และความเป็นประโยชน์ของร่างการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	SD	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	SD	แปลผล
องค์ประกอบที่ 1 เป้าหมาย (goal)	4.87	0.35	มากที่สุด	4.80	0.41	มากที่สุด	4.90	0.31	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 2 ปัจจัยนำเข้า (input)	4.83	0.38	มากที่สุด	4.80	0.41	มากที่สุด	4.83	0.38	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการ (process)	4.80	0.41	มากที่สุด	4.57	0.50	มากที่สุด	4.70	0.47	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 4 ผลผลิต (output)	4.97	0.18	มากที่สุด	4.77	0.43	มากที่สุด	4.90	0.31	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์ (outcome)	4.97	0.18	มากที่สุด	4.77	0.43	มากที่สุด	4.90	0.31	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 6 ข้อมูลป้อนกลับ (feedback)	4.80	0.41	มากที่สุด	4.63	0.46	มากที่สุด	4.90	0.31	มากที่สุด
รวม	4.87	0.32		4.72	0.44		4.86	0.35	

3.3 ผลการสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อพิจารณารับรองร่างการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 9 คน มีมติเอกฉันท์เห็นชอบรับรองร่างการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน

3.4 ผลการทดลองใช้ (Try out) คู่มือการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนกับโรงเรียนบ้านคลองแห้งวิทยา ปีการศึกษา 2563 ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านพฤติกรรมการจัดกิจกรรมของครูที่ใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน พบว่า ครูมีพฤติกรรมการจัดกิจกรรมที่ใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ ระดับดีเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 100 ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมที่ใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 คิดเป็นร้อยละ 100 2) ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนบ้านคลองแห้งวิทยา พบว่า นักเรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ในระดับดีเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 93.33 ซึ่งบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด (นักเรียนร้อยละ 90 ขึ้นไปมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ในระดับดีเยี่ยม) 3) ด้านคุณภาพของแหล่งเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนบ้านคลองแห้งวิทยามีแหล่งเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นอยู่ในโรงเรียน และในชุมชน ทั้งหมด 9 แหล่ง มีคุณภาพ ดังนี้ (1) ห้องสมุดโรงเรียน มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด (2) ศูนย์เรียนรู้กลุ่มชาติพันธุ์ มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด (3) ข้าวตอย มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก (4) บ้านกะเหรี่ยง มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก (5) ผ้าทอกะเหรี่ยง มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก (6) สำนักสงฆ์คลองแห้ง มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก (7) น้ำตกไขเบอร์ มีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง (8) ศูนย์ฝึกอบรมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก (9) นาพุร้อนสมอทอง มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก 4) ด้านความพึงพอใจต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ มีความพึงพอใจต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้กับ โรงเรียนบ้านทัพยายปอน ปีการศึกษา 2564 ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย

4.1 ด้านพฤติกรรมการจัดกิจกรรมของครูที่ใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน พบว่า ครูมีพฤติกรรมการจัดกิจกรรมที่ใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนอยู่ในระดับดีเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 100 ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมที่ใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 คิดเป็นร้อยละ 100

4.2 ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนบ้านทัพยายปอน พบว่า นักเรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ในระดับดีเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 93.33 ซึ่งบรรลุเป้าหมายตามที่โรงเรียนกำหนด (นักเรียนร้อยละ 90 ขึ้นไปมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ในระดับดีเยี่ยม)

4.3 ด้านคุณภาพของแหล่งเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนบ้านทัพยายปอนมีแหล่งเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นอยู่ในโรงเรียน และในชุมชน มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งหมด 23 แหล่ง ได้แก่ 1) ห้องสมุดโรงเรียน 2) ฐานการเรียนรู้การเลี้ยงปลา 3) ฐานการเรียนรู้การปลูกพืชผักสวนครัว 4) ฐานการเรียนรู้การทำนา 5) ฐาน

การเรียนรู้การเพาะเห็ดนางฟ้า 6) ฐานการเรียนรู้การทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยจุลินทรีย์ และปุ๋ยชีวภาพ 7) ฐานการเรียนรู้การเลี้ยงไก่พันธุ์ไขว้ไก่ลูกฮอร์น 8) ฐานการเรียนรู้ธนาคารน้ำใต้ดิน 9) สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน 10) โรงสีข้าวชุมชนบ้านทัพยายปอน 11) กองทุนสวัสดิการชุมชนบ้านทัพยายปอน 12) วัดป่าคา 13) กลุ่มไม้กลึง 14) ป่าไม้ 7 ระดับ 15) กลุ่มพริกแกง 108 (ต้นกล้าอาชีพ) 16) สวนเกษตรผสมผสานเงินล้านศิริโยธา 17) กลุ่มเลี้ยงไส้เดือนดินจากเศษอาหาร 18) กลุ่มน้ำปลาโบราณ 19) สวนเกษตรแบบกล้วยๆ 20) ครั้วเรือนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง 21) กลุ่มสิ่งประดิษฐ์จากขยะ 22) โคนง หนอง นา ตาวิชัย ยายสมนึก 23) หุบป่าตาด

4.4 ด้านความพึงพอใจต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วยครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ มีความพึงพอใจต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นที่สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ปัญหา มีประเด็น คือ นักเรียนโรงเรียนบ้านทัพยายปอนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ไม่บรรลุตามเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนด มีสาเหตุมาจากโรงเรียนขาดการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทำให้แหล่งเรียนรู้อยู่ในสภาพที่ไม่เอื้อต่อการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน และครูขาดการจัดกิจกรรมที่ใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีการจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศ และแหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียน และในชุมชนให้เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ถือเป็นภาระงานที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาให้มีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมตามบริบทของโรงเรียน และการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของครูจะต้องมีการจัดกิจกรรมที่ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียน และในชุมชนอย่างต่อเนื่องจะทำให้เด็กนักเรียนเกิดนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ผลการวิจัยมีความสอดคล้องบางประการกับการวิจัยของกัญญาภัทร พรหมโสภา (2560) ที่พบว่าองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การส่งเสริมพฤติกรรมการใฝ่หาความรู้ของนักเรียนในโรงเรียนประกอบด้วย ด้านบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และด้านกระบวนการจัดกิจกรรม และมีความสอดคล้องบางประการกับการวิจัยของพระครูสังฆรักษ์ ธีรธรรม (กลัดแสม) (2561) ที่พบว่าแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียน ใฝ่ทำ หรืออยากรู้ อยากทำ อยากสร้างสรรค์แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ผลจากการศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุและแนวทางแก้ปัญหา และความสอดคล้องกับงานวิจัยดังกล่าว อภิปรายได้ว่า สภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ปัญหา จะต้องมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียน และในชุมชน และจัดกิจกรรมที่ใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

2. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) เป้าหมาย (Goal) 2) ปัจจัยนำเข้า (Input) 3) กระบวนการ (Process) 4) ผลผลิต (Output) 5) ผลลัพธ์ (Outcome) 6) ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) โดยมีกระบวนการพัฒนาแหล่ง

เรียนรู้ 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) สำรวจแหล่งเรียนรู้ (Survey) 2) วิเคราะห์แหล่งเรียนรู้ (SWOT analysis) 3) วางแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (Plan) 4) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ (Develop) 5) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Instruct) 6) นิเทศ ติดตาม ประเมินและสรุปผล (Supervise and assess) 7) ทบทวนการปฏิบัติงาน (AAR : After Action Review) ผลการวิจัยมีความสอดคล้องบางประการกับการวิจัยของปริญญา จันทะคาม (2561) ที่พบว่า องค์ประกอบของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้มี ดังนี้ การสำรวจแหล่งเรียนรู้ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ การตรวจสอบ การนิเทศติดตามและประเมินผล การปรับปรุง การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

3. ผลการตรวจสอบคุณภาพการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน มีความถูกต้องทุกรายการ มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ได้รับการรับรองจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมในการสนทนากลุ่ม และเมื่อนำไปทดลองใช้กับโรงเรียนบ้านคลองแห้งวิทยา ด้านพฤติกรรมการจัดกิจกรรมของครู อยู่ในระดับดีเยี่ยม และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมที่ใช้แหล่งเรียนรู้ผ่านเกณฑ์ ด้านความพึงพอใจต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยมีความสอดคล้องบางประการกับการวิจัยของพยุ่ง ใบแย้ม (2558) ที่พบว่าประสิทธิภาพของการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญมีประสิทธิภาพที่ระดับมากที่สุด การสนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิมีประสิทธิภาพที่ระดับมากที่สุด ร้อยละ 100 การทดลองใช้โดยบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษา มีประสิทธิภาพที่ระดับมากที่สุด

4. ผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านทัพยายปอน ด้านแหล่งเรียนรู้ทั้ง 23 แห่งมีคุณภาพอยู่ในระดับมากขึ้นไป ด้านพฤติกรรมการจัดกิจกรรมของครูที่ใช้แหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับดีเยี่ยม และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมที่ใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนผ่านเกณฑ์ ด้านความพึงพอใจต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยมีความสอดคล้องบางประการกับการวิจัยของ ประยูร บุญใช้ และภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์ (2558) ที่พบว่าหลังจากการทดลองใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นฐาน ครูมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นฐานผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 80 ทุกคน ครูร้อยละ 100 สร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นฐานมีคุณภาพระดับดีมาก จำนวน 2 คน และระดับดีจำนวน 10 คน และมีสอดคล้องบางประการกับการวิจัยของอภิสิทธิ์ กิ่งนาคม (2558) ที่พบว่า หลังการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมในโรงเรียนบ้านคำเจริญราษฎร์บำรุง ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพิ่มขึ้น การดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนโดยปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการ ระบบดูแล และสภาพแวดล้อมแต่ละแห่งดีขึ้นมีผลการประเมินจากคณะกรรมการติดตามโดยรวมอยู่ในระดับมาก และผู้ให้บริการมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนบ้านทัพยายปอน มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) เป้าหมาย 2) ปัจจัยนำเข้า 3) กระบวนการ 4) ผลผลิต 5) ผลลัพธ์ 6) ข้อมูลป้อนกลับ ซึ่งมีกระบวนการ คือ สำรวจแหล่งเรียนรู้ วิเคราะห์แหล่งเรียนรู้ วางแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ นิเทศ ติดตาม ประเมินสรุปผล และทบทวนการปฏิบัติงาน สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนควรสร้างความตระหนักให้กับครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน

2.2 โรงเรียนควรกำหนดบทบาทของผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ ให้เข้าใจในบทบาทของตนเองในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน

2.3 โรงเรียนควรมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบสื่อดิจิทัลเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมในช่วงเกิดการแพร่ระบาดของโรค หรือมีเหตุการณ์ให้ต้องเรียนแบบออนไลน์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์จากการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

2.2 ควรมีการศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). **แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กัญญาภัทร พรหมโสภา. (2560). **แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการใฝ่หาความรู้ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดร เขต 3**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา. (2565). **แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา.
- ประยูร บุญใช้ และภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์. (2558). การวิจัยและพัฒนารูปแบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษาในชุมชนรอบหนองหารจังหวัดสกลนคร. **วารสารบัณฑิตศึกษา**. 12(58). 185-193.
- ปริญญญา จันทะคาม. (2561). **แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พยุง ใบแย้ม. (2558). การพัฒนารูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสมเพื่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา. **วารสารสารสนเทศ**. 14(1). 23-34.
- พระครูสังฆรักษ์ธรรม ธรรมรัตน์ (กัลดัสสม). (2561). **แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- โรงเรียนบ้านทัพยายปอน. (2562). **รายงานการประเมินตนเอง (SAR) ปีการศึกษา 2561**. อุทัยธานี: โรงเรียนบ้านทัพยายปอน.
- สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา. (2554). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). **แหล่งเรียนรู้โรงเรียนดีใกล้บ้าน**. กรุงเทพมหานคร: เสมาธรรม.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561. กรุงเทพมหานคร: 21 เซ็นจูรี.
- อภิสิทธิ์ กิ่งนาคม. (2558). การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านคำเจริญราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.